

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

На сучасному етапі розвитку суспільства актуальним залишається питання розвитку ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Побутує думка, що ігрова діяльність втрачає свої позиції, адже діти старшого дошкільного віку переважну частину часу проводять за навчальною діяльністю, навчаються навичок і техніки читання, рахунку та письма. В дошкільних закладах прослідковується порушення балансу між грою та іншими додатковими навчальними видами діяльності. Такий стан справ призводить до того, що ігрова діяльність не в повній мірі виконує свої функції і не зумовлює розвиток психічних новоутворень, відповідно до віку дитини. І до школи вони вступають, не досягнувши дошкільної зрілості.

Така дитина не награлася, не пройшла «школу ігрової діяльності» в широкому розумінні. Переобтяжуючи дітей навчальними видами діяльності, ігноруючи їхню потребу в грі, в самовираженні у дітей виникають ускладнення у розвитку та прояві базових цінностей і якостей, зокрема самостійності та ініціативності, прийнятті рішень без допомоги дорослого, впевненості у власних силах, і як висновок, знижується мотивація та інтерес до навчання.

В свій час О. Запорожець і Д. Ельконін, категорично були проти, заперечували передчасне включення дитини в навчальну діяльність, яка не відповідає віку дитини.

При вступі до школи, на думку М Бітянової і О. Барчук важливо враховувати наявність таких позицій як сформованість прийомів ігрової діяльності, розвиненість соціальних емоцій та достатній стосовно віку моральний розвиток, розвиненість уяви, достатній рівень наочно – образного мислення, пам'яті, мовлення, на достатньому рівні самооцінка.

Отож, ігрова діяльність дітей старшого дошкільного віку досліджувалась Л. Артемовою, Ю. Аркіним, Ш. Амонашвілі, Л. Виготським, Д. Ельконіним, О.Запорожцем, Я. Коменським, К. Карасьовою, О. Кошелівською, О. Леонтьєвим, А. Макаренко, Т. Піроженко, С. Рубінштейном, С. Русовою, М. Савченко, П. Саморуковою К. Ушинським, Д. Узнадзе, О. Усовою, та іншими, які визначили, що в ході розвитку гри дитина оволодіває структурними компонентами навчальної діяльності: умінням формулювати мету, планувати і організовувати діяльність, правильно оцінювати результат.

Вищезгаданими вченими встановлено, що саме через гру дитина пізнає навколишній світ, рідну мову, набуває практичних знань і вмінь, навіть, визначає подальшу свою професію, приміряючи на себе багато ролей в грі, готуючись до життя. Їх бачення пояснює і доводить, що гра є ефективним засобом підготовки дитини до життя і досягнення нею дошкільної зрілості. Найважливішу цінність гри науковці вбачають у тому, що в ній дитина легко засвоює те, на що в інших умовах довелося б докласти значних зусиль.

Загалом, сутність гри, наполягають вчені, в тому, що діти відображають в грі різні сторони життя, особливості діяльності дорослих, у грі вони відпрацьовують

навички людського спілкування, взаєморозуміння, вміння вирішувати конфліктні ситуації тощо. Гра дає можливість самостійно застосувати набуті знання. Також, варто зауважити, що у старшому дошкільному віці, гра стає провідним видом діяльності не тому, що вона займає багато часу, а тому, що зумовлює якісні зміни в психіці дитини; зміст гри набуває дедалі більшої інтелектуальності.

Так, наприклад, К. Карасьова і Т. Піроженко вважали ігрову діяльність особливим етапом розвитку особистості який характеризує перехід дитини на новий, вищий рівень психічного розвитку, здебільшого, вважаючи, що без ігрової діяльності не буває успішного навчання в шкільному віці. Адже гра для дошкільника – діяльність, яка забезпечує розвиток основних новоутворень. А це передусім уява, довільність, саморегуляція, самооцінка, комунікативна активність.

Л. Виготський, О. Запорожець, О. Кравцова, К. Карасьова, Т. Піроженко та ін. вважають, що оволодіння дитиною ігровою діяльністю є єдиним і важливим шляхом, який найбільш оптимально забезпечує і дає хороший старт для оволодіння навчальною діяльністю, здатністю дотримуватись правил гри і поведінки у взаєминах з однолітками, а також забезпечує розвиток пізнавальної мотивації та здатності усвідомлювати точку зору іншої людини тощо.

Проблему використання гри як засобу соціалізації дітей дошкільного віку досліджували і висвітлювали такі вчені та науковці, як Л. Виготський, О. Гріднева, Д. Ельконін, К. Гросс, Г. Тарасенко та ін. Вони зазначали, що гра це свого роду соціалізація, у процесі якої відбувається формування життєвої позиції дошкільника.

Впливу гри на розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку, присвятили увагу Л. Венгер, П. Зінченко, С. Новосолова, К. Ушинський, які зазначали, що в грі діти шукають не тільки насолоду, але й прагнуть до самоствердження.

Тільки у грі, стверджували вони, дитина розкриває свої творчі здібності, творче самовираження, закріплює і засвоює нові навички і знання, розвиває моторику, спостережливість, фантазію, пам'ять, вчиться думати, аналізувати, долати труднощі, вчиться керувати своєю поведінкою.

Зокрема, Д. Ельконін зазначав, що обмеження дітей в бажанні гратися призводить до ускладнення соціалізації, становлення суспільних взаємин, викликає порушення у процесі формування особистості,

Отож, завдяки грі у дітей закріплюються нові поведінкові навички, способи оптимальної взаємодії з однолітками, розвиваються вербальні й невербальні комунікативні вміння, інтенсифікуються процеси навчання, виховання та розвитку. Саме гра є одним із найефективніших засобів підготовки дитини до «дорослого» життя, її соціалізації, привласненні нею моральних цінностей. У грі дитина набуває основних навичок спілкування, якостей необхідних для встановлення контактів з однолітками.

Список використаних джерел:

1. Карасьова К.В. Піроженко Т.О. Ігровий простір дитини. Київ: Шк. світ, 2011. 128 с.
2. Піроженко Т. Дошкільна зрілість або готовність дитини до школи. *Психолог дошкілля*. 2011. №11. С. 3-4.
3. Поніманська Т.І. Дитина і соціум. *Дошкільне виховання*. 2004. №8.С. 4–6.